

Wat doet je moeder? De invloed van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kinderen en hoe die zich verhoudt tot vaders invloed

Maxim van Empel
Universiteit Utrecht
m.j.vanempel2@students.uu.nl

Ineke Maas
Universiteit Utrecht
i.maas@uu.nl

Abstract

What is your mother doing? The influence of mother's occupational status on her children's educational outcomes and how it is related to father's influence

In this article, we investigated the influence of mother's occupational status on her child's educational outcomes and to what extent this depends on father's occupational status. Based on the Breen and Goldthorpe (1997) model, we expected that mother's occupational status positively affects the educational outcomes of her child, although this influence may be weaker than father's influence due to remains of traditional gender roles in the Netherlands. Second, we expected that daughters benefit more from mother's occupational status than sons. Finally, we derived from the dominance model (Erikson, 1984) that the positive influence of mother's occupational status becomes weaker when father's occupational status is higher. The three hypotheses were tested with datasets from the LISS panel in 2012 on 1.176 Dutch participants who grew up in dual earner households. The results of multilevel regression analyses show that mother's occupational status indeed has a moderately positive effect on her child's education level. This effect does not differ between sons and daughters and is independent of fathers' occupational status. Unexpectedly, father's occupational status does not affect his child's educational level when mother's occupational status is taken into account. This suggests that in dual earner households mother's occupational status is more relevant than father's occupational status.

Keywords: educational inequality; mother's occupational status; father's occupational status; Breen and Goldthorpe model; dominance model

1 Inleiding

Sociaalwetenschappelijke onderzoeken hebben consistent aangetoond dat sociale afkomst van invloed is op de onderwijsuitkomsten van individuen. Kinderen van ouders met een hogere sociaaleconomische status (SES) presteren doorgaans beter op school dan degenen met een lagere SES (Jackson, 2013; Ballarino, Meraviglia & Panichella, 2021). In de meeste westerse samenlevingen is de invloed van sociale afkomst op onderwijsuitkomsten gedaald over de tijd (Breen, Luijkx, Müller & Pollak, 2009; Marks, 2014). In Nederland zijn er wel zorgen om maatschappelijke ontwikkelingen waardoor de invloed van sociale afkomst op de onderwijsprestaties juist weer kan toenemen voor de huidige generatie leerlingen. Voorbeelden hiervan zijn de ingevoerde maatregelen rondom COVID-19, het lerarentekort dat zich met name voordoet op scholen die veel kinderen bevatten met een lagere SES, en de toename van private scholen en schaduwonderwijs (Sociaal-Economische Raad, 2021). Het blijft daarom relevant om de invloed van SES op onderwijsuitkomsten te onderzoeken, hoewel sommige van deze recente ontwikkelingen plaatsvonden nadat onze data werden verzameld.

Een invloedrijke sociologische verklaring voor de kansenongelijkheid in het onderwijs werd geleverd door Breen en Goldthorpe (1997). Zij stellen dat ouders neerwaartse intergenerationele sociale mobiliteit proberen te vermijden door te investeren in het onderwijs van hun kinderen. Een hoge opleiding en een beroep met een hogere status biedt ouders toegang tot aantrekkelijke goederen, zoals macht, inkomen en sociale connecties, waardoor de sociale positie van het gezin verbeterd kan worden (Goldthorpe, 1983; Erikson, 1984). Vooral ouders met een hogere status hebben de neiging om met deze hulpbronnen te investeren in het onderwijs van hun kinderen, omdat een hogere opleiding de kinderen in staat stelt om een status te bereiken die tenminste gelijk is aan die van hun ouders.

Sociologische onderzoeken zijn het ook consistent eens dat, naast opleidingsniveau (Ballarino, Meraviglia & Panichella, 2021), de beroepsstatus van de vader van invloed is op de onderwijsuitkomsten van zijn kinderen (Blau & Duncan, 1967; Garnier & Hout, 1976; Goldthorpe, 1983; Dronkers, 1993; Bukodi & Goldthorpe, 2013). Beroepsstatus is een maatstaf voor sociale status die de verdeling van macht, prestige en privileges weerspiegelt die verband houden met posities in de beroepshiërarchie (Ganzeboom, De Graaf

& Treiman, 1992). Sinds 1970 worden stratificatieonderzoeken bekritiseerd omdat de beroepsstatus van de moeder buiten het onderzoek werd gelaten (Acker, 1973). Door maatschappelijke ontwikkelingen als het feminisme en emancipatie zijn vrouwen hoger opgeleid (Becker, Hubbard & Murphy, 2010) en hebben ze een groeiend aandeel op de arbeidsmarkt (Van Bavel, Schwartz & Esteve, 2018). Deze maatschappelijke uitkomsten hebben ervoor gezorgd dat het anderhalf-verdieners-model en het tweeverdieners-model geleidelijk het kostwinnersmodel verdrongen (Lewis, 2016).

Naar aanleiding van deze kritiek hebben stratificatieonderzoekers naast vaders beroepsstatus ook de invloed van moeders beroepsstatus op onderwijsuitkomsten van haar kind onderzocht. Zo bleek uit het onderzoek van Kalmijn (1994) dat in de Verenigde Staten moeders beroepsstatus een sterk effect heeft op onderwijsprestaties, waarbij gecontroleerd is voor vaders opleidingsniveau en beroep. Daarnaast bleek uit het onderzoek van Korupp, Ganzeboom en van der Lippe (2002), gebruikmakend van data uit de Verenigde Staten, Nederland en West-Duitsland, dat moeders beroepsstatus een positief effect heeft op de onderwijsuitkomsten van haar kinderen, ook al was haar beroepsstatus vaak lager dan die van haar man. Wat deze onderzoekers echter niet onderzocht hebben is in hoeverre de invloed van moeders beroepsstatus afhangt van vaders beroepsstatus. Het komt steeds vaker voor dat moeders beroepsstatus gelijk aan of zelfs hoger is dan vaders beroepsstatus. In zulke gevallen zouden moeders hulpbronnen een gebrek aan hulpbronnen van de vader kunnen compenseren (Erikson, 1984). Met andere woorden, het effect van moeders beroepsstatus zou sterker kunnen zijn als de vader een beroep met een lage status heeft.

In dit onderzoek worden twee bijdrages geleverd aan de wetenschappelijke stratificatieliteratuur. Als eerste onderzoeken we wat de invloed is van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar zonen en dochters in Nederland. Alhoewel voorgaande onderzoeken deze invloed in verschillende sociale contexten en tijdsperioden hebben aangetoond, is het relevant dit opnieuw te onderzoeken omdat de mate van invloed kan veranderen door bijvoorbeeld de ontwikkeling van genderrollen, arbeidsmarktparticipatie en overheidsbeleid (Kalmijn, 1994; Buis, 2013; Ballarino, Meraviglia & Panichella, 2021). De andere bijdrage van dit onderzoek is dat we expliciet bestuderen in hoeverre de invloed van moeders beroepsstatus afhangt van vaders beroepsstatus. Samenvattend is de onderzoeksvraag van dit onderzoek: *In hoeverre heeft moeders beroepsstatus invloed op de onderwijsuitkomsten van haar zoon en dochter en in welke mate hangt dit af van vaders beroepsstatus?*

De onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van drie datasets van het Langlopende Internet Studies voor de Sociale wetenschappen (LISS) panel. Dit zijn “*Life History Questionnaire wave 1*”, “*Background variables August 2012*” en “*Work and Schooling wave 5*”. Deze datasets bevatten respondenten die minimaal 16 jaar oud zijn en ze zijn een doorsnee van de Nederlandse bevolking. In het panel doen ongeveer 5.000 huishoudens mee en alle drie de vragenlijsten zijn afgenomen in het jaar 2012. Na de samenvoeging van de datasets en de selecties voor de onderzoekspopulatie, zijn er 1.176 respondenten die een valide score hebben op alle variabelen die nodig zijn om onze onderzoeksvraag te beantwoorden.

2 Theorie

Het theoretisch kader van dit onderzoek heeft drie delen. In het eerste deel staan algemene theorieën en mechanismes over hoe de beroepsstatus van de ouders van invloed kan zijn op de onderwijsuitkomsten van individuen centraal. In het tweede deel passen we deze toe op moeders beroepsstatus en bespreken we wat eerdere empirische onderzoeken hierover hebben aangetoond. Het derde deel omvat de verwachtingen over hoe de invloed van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kind afhangt van vaders beroepsstatus, geformuleerd op basis van theorieën en resultaten uit eerdere onderzoeken.

2.1 De invloed van ouderlijke beroepsstatus

Ouders hebben verschillende mogelijkheden om te investeren in het onderwijs van hun kinderen. Deze kunnen worden samengevat in twee mechanismes (Boudon, 1974; Jackson, 2013). Het eerste mechanisme zijn primaire effecten. Door de ongelijke verdeling van hulpbronnen onder ouders, die voordelig zijn voor het leren, ontstaan verschillen in de academische competenties van hun kinderen. Deze ouderlijke hulpbronnen zijn bijvoorbeeld financiële middelen, genetische aanleg, culturele kennis en sociale connecties. Esping-Andersen (2004) vond in zijn onderzoek dat deze ouderlijke hulpbronnen een sterke invloed hebben op het opleidingsniveau van een individu. Het tweede mechanisme zijn secundaire effecten. Dit zijn de directe invloeden van de sociale positie van de ouders op de onderwijsbeslissingen van een individu. Leerlingen die even intelligent zijn, maar ouders hebben met een hogere beroepsstatus, hebben doorgaans hogere onderwijsverwachtingen en meer mogelijkheden om langer door te studeren. Volgens het onderzoek van Erikson et al. (2005) kan ongeveer de

helft van de invloed van sociale afkomst verklaard worden door primaire effecten en de andere helft door secundaire effecten.

Breen en Goldthorpe (1997) presenteren een theoretisch kader waarin gesteld wordt dat er drie factoren zijn die het verschil tussen de leerlingen in onderwijsuitkomsten kunnen verklaren als ze even intelligent zijn. De eerste factor wordt gevormd door de verwachte directe en indirecte kosten als kinderen diploma's willen halen. Directe kosten zijn alle schoolverwante uitgaven die nodig zijn terwijl kinderen naar school gaan. Indirecte kosten verwijzen naar de gederfde inkomsten door mislopende arbeidsmarktinkomsten gedurende de tijd dat kinderen studeren. Om hogere diploma's in het onderwijs te halen zijn er meer hulpbronnen nodig. Doordat kinderen van ouders met een lagere beroepsstatus over het algemeen minder hulpbronnen hebben, kunnen ze studeren als een zwaardere belasting ervaren en daardoor minder lang doorstuderen.

De tweede factor die Breen en Goldthorpe (1997) noemen is hoe waarschijnlijk het is dat kinderen een veeleisende onderwijs carrière met succes zullen voltooien. Vooral de academische competenties van kinderen voorspellen hun succes op school in de toekomst. Vanwege de beperkte toegang tot culturele, economische en sociale hulpbronnen, zijn de academische competenties van kinderen met ouders met lagere beroepsstatus gemiddeld geringer dan die van kinderen met een meer bevoorrechte sociale positie (Esping-Andersen, 2004). Door het verschil in intergenerationele transmissie van gunstige hulpbronnen, veroorzaakt dit differentiaties in de subjectieve kans op onderwijssucces tussen kinderen.

De derde en wellicht de belangrijkste factor van Breen en Goldthorpes (1997) theoretisch model is het motief van ouders en gezinsleden om de status van de gezinsleden te behouden. Dit motief is in overeenstemming met de kernaannames van de prospecttheorie: de neiging van individuen om grotere risico's te nemen met betrekking tot verlies dan bij winst (Kahneman & Tversky, 1979; Levy, 1992). De statuspositie van het gezin van herkomst definieert het referentiepunt of de beroepsstatus van de kinderen beoordeeld wordt als een verbetering of verslechtering. Gezinnen met een verschillende status zijn even gemotiveerd om het risico op intergenerationele neerwaartse mobiliteit te minimaliseren, terwijl de kans op opwaartse mobiliteit veel minder een stimulans is voor de gezinsleden. Vanuit het perspectief van een gezin met een lagere beroepsstatus, zullen minder ambitieuze diploma's nodig zijn om statusdegradatie te vermijden, terwijl de kinderen van gezinnen met midden- en hogere beroepsstatus meer onderwijs moeten volgen om hetzelfde statusniveau te bereiken. Volgens deze redenering zullen daarom ouders met een hogere beroepsstatus meer investeren dan ouders met een

lagere beroepsstatus, waardoor er sprake is van kansenongelijkheid tussen leerlingen als ze even intelligent zijn.

2.2 De invloed van moeders beroepsstatus

In het model van Breen en Goldthorpe (1997) wordt geen onderscheid gemaakt tussen vaders en moeders. In de wetenschap is echter discussie of moeders beroepsstatus even belangrijk is als die van de vader (Kalmijn, 1994; Ballarino, Meraviglia & Panichella, 2021). In deze discussie spelen genderrollen een belangrijke rol. De Wereld Gezondheid Organisatie (z.d.) definieert genderrollen als sociaal geconstrueerde rollen, gedragingen, activiteiten en attributen die een bepaalde samenleving geschikt acht voor mannen en vrouwen. Deze genderrollen worden aangeleerd door socialisatie en kunnen mogelijk extern gesanctioneerd worden. In westerse landen kan een onderscheid gemaakt worden tussen traditionele en egalitaire genderrollen (Hook, 2006). Traditionele genderrollen zijn verbonden aan het kostwinnersmodel waarin verschillende rollen rondom gender worden onderscheiden: mannen investeren voornamelijk in betaalde arbeid, vrouwen voornamelijk in het huishoudelijk werk en het opvoeden van kinderen (Krais, 2006). Egalitaire genderrollen daarentegen benadrukken en waarderen de gelijke en gedeelde kostwinning van mannen en vrouwen en gelijke gezinsrollen. Bovendien verwijzen egalitaire genderrollen naar het idee dat individuen, ongeacht hun gender, toegang horen te hebben tot dezelfde rechten en kansen en volgens dezelfde principes, normen en standaarden horen te worden behandeld (Walby, 2005). Deze typen genderrollen sluiten elkaar niet uit: in de meeste samenlevingen komen ze allebei voor, waarin de één dominanter kan zijn dan de ander (Braun & Scott, 2009).

In dit onderzoek ligt de focus op Nederland. Braun en Scott (2009) en Thijs et al. (2019) vonden dat in Nederland egalitaire genderrollen dominanter zijn dan traditionele genderrollen. Ook waren de Nederlandse vrouwen in 2020 met 75,5% de meest actieve vrouwen op de Europese arbeidsmarkt (Van den Brakel, 2020). Daarnaast vervulden 45% van de werkende vrouwen in 2019 beroepen waar een hoog opleidingsniveau voor nodig is (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2019). Een kanttekening is dat 73,4% van de werkende Nederlandse vrouwen parttime werkten in 2020. Dit is met afstand het meest van Europa (Van den Brakel et al., 2020). Een reden dat Nederlandse vrouwen veel parttime werken is omdat ze op die manier hun werk kunnen combineren met hun zorg-verlenende taken (Hill et al., 2004; Webber & Williams, 2008). Dit impliceert dat traditionele genderrollen nog steeds van invloed zijn in Nederland, hoewel de egalitaire genderrollen dominanter lijken (Portegijs & Van den Brakel, 2016; Van den Brakel et al., 2020).

De verschillende genderrollen kunnen invloed hebben op de drie uitgangspunten van het model van Breen en Goldthorpe (1997). Als eerste is te verwachten dat in relatief egalitaire samenlevingen zoals Nederland de onderwijsuitgaven in een gezin hoger zijn. Van elk kind, ongeacht gender, wordt verwacht dat het een zo hoog mogelijk onderwijsniveau dient te hebben (Harris & Firestone, 1998; Boehnke, 2011). De hulpbronnen die moeders beroep met zich meebrengen zijn in dit geval harder nodig om de onderwijstrajecten van alle kinderen te ondersteunen en te betalen.

Genderrollen zijn mogelijk ook van belang voor de verwachte waarschijnlijkheid dat kinderen, en vooral meisjes, een veeleisende onderwijs-carrière met succes zullen voltooien. Van Hek, Kraaykamp en Wolbers (2015) beargumenteren dat een dochter haar werkende moeder ziet als een voorbeeldfunctie voor haar eigen onderwijs-carrière. Vooral dochters van moeders met een hogere status zouden daardoor de waarschijnlijkheid dat ze zelf een hoger opleidingsniveau succesvol afronden hoger kunnen inschatten, waardoor ze beter gaan presteren in het onderwijs. Daarnaast zouden dochters ook voordeel kunnen hebben van een moeder met een hogere beroepsstatus bij het ontwikkelen van academische competentie door haar inspirerende functie en de overdracht van culturele hulpbronnen. Ouders met een hogere status hebben meer van dergelijke hulpbronnen en eerder onderzoek laat zien dat dochters meer culturele hulpbronnen overnemen van hun ouders dan zonen (Dumais, 2002; Van Hek, Kraaykamp & Wolbers, 2015). Dit zorgt ervoor dat moeders beroepsstatus vooral een effect zal hebben voor dochters in egalitaire samenlevingen.

Het derde punt is dat in egalitaire samenlevingen door de invloed van moeders beroepsstatus het referentiepunt van de gezinsstatus – waaraan het kind minimaal moet voldoen om neerwaartse mobiliteit te voorkomen – kan verschuiven. Dit is om twee redenen het geval. Ten eerste worden de gezins- en werktaken in een egalitaire samenleving gelijk verdeeld. Als binnen een gezin de moeder evenveel uren werkt als de vader, dan zal haar beroep een sterkere invloed hebben op de gezinsstatus dan als zij veel minder uren werkt dan de vader. Ten tweede is in egalitaire samenlevingen de kans groter dat de beroepsstatus van de moeder hoger is dan die van de vader. Ook dan is het waarschijnlijker dat haar beroepsstatus van invloed is op de gezinsstatus dan als haar status (veel) lager is dan die van de vader. Het is niet helemaal duidelijk hoe gezinsstatus wordt bepaald door de status van beide ouders, maar waarschijnlijk is het een gewogen gemiddelde in lijn met het *“joined model”* van Graetz (1991). In egalitaire samenlevingen is het gewicht van de moeder relatief hoog en is haar status dus van grotere invloed op het referentiepunt van het gezin.

Zoals besproken zijn de genderrollen in de Nederlandse samenleving overwegend egalitair. Op basis van de specificatie van het model van Breen en Goldthorpe (1997) kunnen we daarom de verwachting formuleren dat moeders beroepsstatus een positieve invloed heeft op de onderwijsuitkomsten van haar kind naast de invloed van vaders beroepsstatus. Deze invloed valt mogelijk zwakker uit dan die van vaders beroepsstatus doordat Nederlandse vrouwen aanzienlijk vaker parttime werken dan mannen (Van den Brakel et al., 2020). Onze eerste hypothese luidt: H1: *Naarmate de beroepsstatus van de moeder hoger is, zijn de onderwijsuitkomsten van haar kind hoger.*

Als tweede verwachten we dat moeders beroepsstatus een positiever effect heeft voor haar dochter dan voor haar zoon. Moeders hebben een belangrijker voorbeeldfunctie voor dochters dan voor zonen. En ook de overdracht van culturele hulpbronnen is waarschijnlijk sterker van moeder op dochter dan van moeder op zoon. Daarom luidt onze tweede hypothese: H2: *De positieve relatie tussen moeders beroepsstatus en de onderwijsuitkomsten van haar kind is sterker voor haar dochter dan voor haar zoon.*

2.3 Compensatie

In dit laatste onderdeel van het theoretische kader bespreken we in hoeverre de invloed van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kind afhangt van vaders beroepsstatus. We verwachten een compenserend effect.

Een compenserend effect betekent in de context van dit onderzoek dat moeders beroepsstatus een sterker effect heeft wanneer vaders beroepsstatus lager is. Er zijn twee modellen waaruit dit compenserende effect kan worden afgeleid. Erikson (1984) construeerde “het dominantiemodel”, dat veronderstelt dat de ouder met de hoogste beroepsstatus, ongeacht gender, de statuspositie van zijn of haar gezin definieert. Dit model is afgeleid van “het macht-model” (McDonald, 1977). Dit tweede model veronderstelt dat het opleidingsniveau en de beroepsstatus van een ouder verband houdt met zijn of haar machtspositie binnen het gezin en dat de kinderen meer gericht zijn op de machtigere ouder. Daaruit volgt dat de ouder met een lager opleidingsniveau en beroepsstatus weinig belang en invloed heeft bij de intergenerationele transmissie van hulpbronnen. Volgens deze twee modellen zijn de invloeden van vaders en moeders beroepsstatus dus van elkaar afhankelijk. Hoe lager de beroepsstatus van de vader des te groter de kans dat moeders beroepsstatus een effect heeft op de onderwijsuitkomsten van hun kinderen (een negatief interactie-effect).

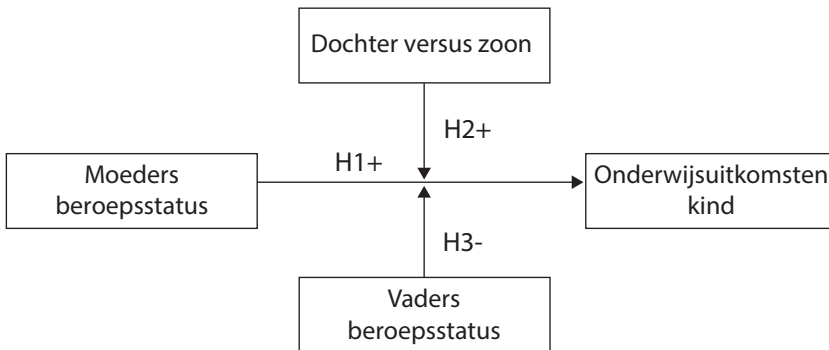
Er is wetenschappelijke kritiek op deze twee modellen omdat ze te strikt zouden zijn, namelijk dat de ouder met de lagere status weinig tot niets bijdraagt aan de statusoverdracht van zijn of haar kinderen. Garnsey (1978) en Beller (2009) veronderstellen dat wanneer beroepen van ouders de opleiding van hun kinderen beïnvloeden door middel van hun hulpbronnen, het logisch is om ook de som van de middelen die door beide zijn bijgedragen te overwegen in plaats van één representatieve ouder te kiezen die de sociale positie van het kind bepaalt. Het onderzoek van Korupp, Ganzeboom en van der Lippe (2002) ondersteunt deze bewering van Garnsey (1978) en Beller (2009). Uit hun onderzoek kwam het resultaat dat wanneer moeders beroepsstatus lager was dan die van haar man, deze nog steeds invloed had op de onderwijsuitkomsten van haar kinderen. Deze bevindingen gaan dus tegen de strikte versie van het dominantiemodel in. Daarom lijkt een minder strikte versie van het dominantiemodel, waarin de hulpbronnen van beide ouders relevant blijven, geschikter.

Ook op basis van de minder strikte versie van het dominantiemodel verwachten we dat moeders beroepsstatus een sterker effect heeft als de beroepsstatus van haar man lager is. De hulpbronnen die voortkomen uit moeders beroepsstatus worden relevanter wanneer vaders beroepsstatus lager is, omdat hij minder invloedrijke hulpbronnen genereert. Hierdoor zullen hun kinderen meer de hulpbronnen van de moeder nodig hebben om hun academische competenties te verbeteren, waardoor haar beroepsstatus een sterkere invloed krijgt. Moeders beroepsstatus compenseert dan voor de lage beroepsstatus van de vader. Deze redenering kan ook andersom beschreven worden, namelijk dat de invloed van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kind zwakker is als vaders beroepsstatus hoger is. In dit geval genereert de vader voldoende hulpbronnen die voordelig zijn voor de academische competenties van zijn kind waardoor moeders hulpbronnen minder nodig zijn. Deze beschrijving ligt meer in lijn met hoe de hypothese getoetst gaat worden, daarom is de derde hypothese van dit onderzoek: *H₃: De positieve relatie tussen moeders beroepsstatus en de onderwijsuitkomsten van haar kind wordt zwakker wanneer de beroepsstatus van de vader hoger is.*

3 Data en methode

3.1 Data

Om de drie hypotheses te toetsen maken we gebruik van data van het LISS (Longitudinal Internet studies for the Social Sciences) panel, beheerd door CentERdata (Tilburg University, Nederland). Dit panel is opgericht in 2007 en 2008 waarna ook aanvullende leden werden geworven. Het panel is gebaseerd

Figuur 1 geeft de verwachte verbanden weer. Vanzelfsprekend verwachten we ook een invloed van vaders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van het kind, maar een toets van deze hypothese staat niet centraal in dit onderzoek

op een aselechte steekproef uit het bevolkingsregister van het Centraal Bureau voor de Statistiek in Nederland en bestaat uit ongeveer 5.000 huishoudens en 8.000 individuele leden. Iedere deelnemer is minimaal 16 jaar oud en wordt uitgenodigd om deel te nemen aan maandelijkse online vragenlijsten (Scherpenzeel & Das, 2010). Deze vragenlijsten vallen onder de LISS *Core Studies* of de *Assembled Studies*. De LISS *Core Studies* zijn onderzoeken die longitudinaal zijn en specifiek gericht op de levensomstandigheden van de panelleden. De onderzoeken van de *Assembled Studies* zijn gericht op wisselende onderwerpen. Doordat er in het archief van het LISS panel geen dataset is die alle relevante variabelen bevat om de onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt gebruik gemaakt van drie samengevoegde datasets: “*Life History Questionnaire wave 1*”, “*Background variables August 2012*” en “*Work and Schooling wave 5*”.

De eerste dataset is een *Assembled Study*, namelijk het “*Life History Questionnaire*” onderzoek. De potentiële respondenten waren paneldeelnemers die hoofd van hun huishouden waren en hun partners. Andere leden van het huishouden (vooral kinderen) konden niet deelnemen. In dit deel van het onderzoek werd het beroep van zowel de vader als moeder van de LISS-respondenten bevraagd. Het doel van de *Life History Questionnaire* was om in beeld te krijgen hoe de gezinssituatie was tijdens de jeugd van de panelleden. Dit onderzoek werd in twee waves uitgevoerd, namelijk in 2012 en 2013. We maken gebruik van wave 1 ($N=5.427$) omdat hier significant meer respondenten aan hebben deelgenomen dan aan wave 2 ($N=319$). De internetenquêtes werden in juli 2012 uitgezet onder 6.271 leden van het LISS panel. Respondenten die nog niet hadden deelgenomen werden in

augustus 2012 opnieuw uitgenodigd om de internetenquête in te vullen om de non-response te beperken. Uiteindelijk was de non-response 1.024 (16,3%), waardoor de dataset uit 5.427 respondenten bestaat.

De tweede dataset komt van het “*background variables*” onderzoek. Deze dataset is gericht op de algemene informatie van de panelleden. Een deelnemer per huishouden werkt deze per maand bij als dat nodig is. In deze dataset zitten relevante controlevariabelen zoals gender en leeftijd. We maken gebruik van de dataset uit augustus 2012, omdat de respondenten van het *Life History Questionnaire* onderzoek overeenkomen met respondenten uit deze dataset. Deze dataset bevat 11.301 respondenten, omdat het een verplichte enquête is om in te vullen als een individu lid wil zijn van het LISS panel. Hierdoor is de *response rate* 100%.

De derde dataset is een *Core Study*, namelijk het “*work and schooling*” onderzoek. In deze dataset is het opleidingsniveau van de respondenten informatiever gemeten dan bij de *background variables* dataset. Dit onderzoek richt zich op de arbeidsmarktparticipatie, functiekenmerken, pensioenen, scholing en cursussen van respondenten en bestaat uit 14 waves. We maken gebruik van de vijfde wave uit 2012, omdat deze overeenkomt met de tijdsperiode waarin de andere twee datasets zijn verzameld. De internetenquêtes werden in april 2012 uitgezet onder 7.472 leden. In mei werden de respondenten die nog niet hadden deelgenomen opnieuw uitgenodigd om de enquête in te vullen om de non-response te beperken. Uiteindelijk bestaat de non-response uit 1.459 respondenten (19,5%), waardoor de dataset uit 6.013 respondenten bestaat.

Deze drie datasets zijn samengevoegd tot één dataset, waardoor het totale respondentenaantal 5.427 bedraagt. Dit aantal komt overeen met het totale aantal respondenten van het *Life History Questionnaire* onderzoek. Van deze 5.427 respondenten behouden we degenen die vallen binnen de onderzoekspopulatie. Als eerste zijn dat de respondenten die zowel een werkende moeder als vader hadden tijdens de jeugd, aangezien voor niet-werkende vaders en moeders de beroepsstatus niet gedefinieerd is. Daarnaast filteren we de respondenten uit de dataset die niet bij hun biologische ouders woonden tijdens hun jeugd. Deze ouders konden in mindere mate of helemaal geen invloed uitoefenen op de onderwijsuitkomsten van de kinderen. Van de 5.427 respondenten waren er 3.542 die niet woonden bij hun biologische moeder of geen bruikbaar antwoord hebben gegeven op de beroepsvragen van hun moeder; 3.133 van deze 3.542 respondenten gaven als antwoord dat hun moeder niet werkte. De andere 409 respondenten hebben geen antwoord ingevuld of gaven aan niet te weten of hun moeder werkte of welk beroep

zij uitoefende. Voor de vader geldt met dezelfde criteria dat 500 van de 5.247 respondenten geen bruikbaar antwoord hebben gegeven; 42 van deze respondenten gaven aan dat hun vader niet werkte. De andere 458 respondenten hebben geen antwoord ingevuld op welk beroep hij uitoefende of ze gaven aan niet te weten of hun vader werkte. Van de 5.427 respondenten blijven er daardoor 1.650 over. Het laatste criterium van onze onderzoekspopulatie is dat de respondenten minimaal 25 jaar oud zijn. Respondenten die jonger zijn dan 25 jaar hebben nog een reële kans dat hun opleidingsniveau verandert. Hierdoor worden er van de 1.650 respondenten 61 respondenten uit de dataset gefilterd, waardoor er 1.589 over zijn gebleven.

Uiteindelijk blijven 1.176 respondenten over in de dataset na het uitsluiten van respondenten met ontbrekende waarden op de onderzoeksvariabelen. Deze uiteindelijke set van respondenten is niet langer representatief voor de Nederlandse bevolking. Personen waarvan beide ouders werkten toen zij jong waren zijn waarschijnlijk relatief jong en hoog opgeleid. Ook doen lager opgeleiden en ouderen minder vaak mee aan onderzoek (Porter & Whitcomb, 2005; Wagner et al., 2019). Ter illustratie vergelijken we de 1.176 respondenten met de Nederlandse populatie op drie demografische kenmerken: gender, leeftijd en opleidingsniveau. Als eerste is van de 1.176 respondenten nagenoeg 55% vrouw. Dit betekent dat vrouwen in de dataset iets meer vertegenwoordigd zijn dan in de Nederlandse populatie (Centraal Bureau voor de Statistiek, z.d.). Dat was niet te verwachten op basis van onze selecties, maar kan een gevolg zijn van meer non-response onder mannen. Als tweede is de vertegenwoordiging van leeftijdsgroepen in de steekproef vergeleken met de Nederlandse populatie (CBS Statline, 2021a). Uit deze vergelijking blijkt dat in onze steekproef respondenten tussen de 30 en de 50 jaar oververtegenwoordigd zijn en de 65-plussers ondervertegenwoordigd. Voor de volledige leeftijdsvergelijking tussen de steekproef en de Nederlandse populatie verwijzen we naar bijlage 1. Als laatste is de vertegenwoordiging van verschillende opleidingen in de steekproef vergeleken met de Nederlandse populatie (CBS Statline, 2021b). Uit deze vergelijking blijkt dat er één relevante uitschieter is, namelijk dat mensen met basisonderwijs ondervertegenwoordigd zijn in de steekproef. Voor de volledige opleidingsvergelijking tussen de steekproef en de Nederlandse populatie verwijzen we naar bijlage 2. We concluderen dat de steekproef niet helemaal representatief is voor de Nederlandse bevolking, maar dat er geen aanwijzingen zijn dat bepaalde bevolkingsgroepen niet of nauwelijks vertegenwoordigd zijn.

3.2 Variabelen

De afhankelijke variabele onderwijsuitkomsten wordt gemeten aan de hand van het *opleidingsniveau* van de respondent. De respondenten werden gevraagd wat de hoogste opleiding is die ze voltooid hebben met een diploma of getuigschrift. Zij konden kiezen uit de verschillende opleidingsniveaus die Nederland heeft, van niet afgemaakte basisschool tot en met postdoctoraal. Het opleidingsniveau is gehercodeerd, omdat de afstanden wat betreft opleidingsniveau tussen de opleidingscategorieën niet even groot zijn. Daarom maken we gebruik van de scores van de International Standard Level of Education (ISLED). De ISLED-scores vormen een ratio-schaal van opleidingsniveaus met waarden tussen de 0 en de 100. Deze ISLED-scores geven een indicatie wat een opleidingsniveau waard is in Europa. Hoe hoger de waarde, des te hoger het opleidingsniveau van een respondent (Schröder & Ganzeboom, 2012; Ganzeboom, z.d.). Door de toepassing van de ISLED-scores is de minimale waarde van opleidingsniveau 16,55, wat betekent dat de respondent geen opleiding gevolgd heeft of de basisschool niet heeft afgemaakt. De maximale waarde is 94,62, wat betekent dat de respondent als doctoraat gediplomeerd is. 175 van de 1.589 respondenten hebben “anders” opgegeven als antwoord of geen antwoord gegeven op de vraag, zij worden als ontbrekende waarde gecodeerd en dus niet verder opgenomen in het onderzoek.

Zowel *moeders* als *vaders beroepsstatus* is gemeten met de vraag aan de LISS-respondent of hun ouders betaalde arbeid verrichtten toen de respondent 10 jaar oud was. Mocht de ouder van de respondent dit doen, dan werd daaropvolgend een beroepsvraag gesteld, gebaseerd op het model van de “*International Social Survey Programme 87*” [ISSP87] (Ganzeboom, 2005). Deze antwoordmogelijkheden zijn voorbeeldberoepen waarmee de respondent het beroep van de ouder kan identificeren. Samengevat zijn de negen antwoordmogelijkheden: 1) hoger intellectueel of vrij beroep, 2) hoger leidinggevend beroep, 3) middelbaar intellectueel of vrij beroep, 4) middelbaar leidinggevend of commercieel beroep, 5) overige hoofdarbeid, 6) geschoolde en leidinggevende handarbeid, 7) semi-geschoolde handarbeid, 8) ongeschoolde en geoefende handarbeid, 9) agrarisch beroep. Net als bij opleidingsniveau zijn deze antwoorden gehercodeerd, omdat de afstanden tussen de beroepen niet even groot zijn. Daarom maken we gebruik van de “*International Social-Economic Index of occupational status*” [ISEI] (Ganzeboom, De Graaf & Treiman, 1992). De algemene ISEI-scores hebben een schaal van 10 tot en met 90, waarin een hogere score een hogere beroepsstatus betekent. De Vries en Ganzeboom (2008) hebben deze ISEI-scores toegekend aan het ISSP87-model, waardoor we deze scores kunnen hergebruiken. De

minimale waarde van de beroepsstatus met betrekking tot het ISSP87-model is 17, wat een agrarisch beroep inhoudt. De maximale waarde is 82, wat een hoger intellectueel of vrij beroep inhoudt.

We maken gebruik van een interactievariabele om de derde hypothese te toetsen door de variabelen van moeders en vaders beroepsstatus te vermenigvuldigen. Daarvoor zijn zowel moeders als vaders beroepsstatus gecentreerd omdat ze allebei geen absoluut nulpunt bevatten en ze sterk correleren ($r=0,629$). Hiermee wordt een eventuele multicollineariteit tussen deze variabelen verminderd en het zorgt ook voor een betere interpretatie van de effecten. De gemiddelde ISEI-score van moeders beroepsstatus is 37,64 en voor de vader 44,47.

De laatste variabele is *gender*. Deze variabele gebruiken we om aparte analyses te doen voor dochters en zonen.

We controleren voor drie variabelen omdat ze de relatie tussen beroepsstatus en opleidingsniveau kunnen verstoren of vertekenen als ze niet worden opgenomen. De eerste variabele is de *leeftijd* (25-90) van de respondent. Leeftijd is een relevante controlevariabele omdat jongere generaties hoger opgeleid zijn (CBS Statline, 2021) en het voor hen waarschijnlijker is dat hun moeders een hogere beroepsstatus hebben in vergelijking met oudere generaties (Centraal Planbureau, 2018).

Twee belangrijke controlevariabelen zijn het *opleidingsniveau van zowel moeder als vader*. Het niet controleren voor het opleidingsniveau van de ouders kan tot een schijneffect van beroepsstatus van de ouders op het opleidingsniveau van het kind leiden. Als eerste beïnvloedt het opleidingsniveau van de ouder zijn of haar beroepsstatus. Daarnaast heeft het opleidingsniveau van de ouders een effect op het opleidingsniveau van hun kind. Hoger opgeleide ouders zijn waarschijnlijk effectiever bij het helpen van hun kinderen op school. Ook hebben hoogopgeleide ouders een positief effect op de onderwijsbeslissingen van hun kinderen en kunnen ze schoolmedewerkers beïnvloeden bij overgangen tussen niveaus van opleidingen (Blau & Duncan, 1967; Lucas, 2001; Buis, 2013).

Moeders en vaders opleidingsniveau zijn apart van elkaar gemeten, maar wel op dezelfde manier. De respondenten werden gevraagd wat de hoogste afgeronde opleiding was van hun moeder of vader toen ze 10 jaar oud waren. De antwoordmogelijkheden zijn minder informatief gemeten dan het opleidingsniveau van de respondent, maar de ISLED-scores kunnen wel op dezelfde manier worden toegepast. Samengevat zijn de antwoordmogelijkheden: 1) lagere school niet afgemaakt, 2) alleen lagere school, 3) lbo, huishoudschool, lhno, 4) mavo, ulo, mulo, 5) havo, mms, 6) vwo, hbs, atheneum, gymnasium, 7) mbo, kmbo, hbo, 8) kandidaatsexamen,

9) universiteit, 10) postacademisch en (11) ik weet het niet. Van de 1.589 respondenten wisten er 156 niet wat het opleidingsniveau van de moeder was en 208 wisten dit niet van de vader, dus deze respondenten worden als ontbrekende waarde gecodeerd.

3.3 Beschrijvende statistieken

In tabel 1 worden de beschrijvende statistieken weergegeven. Het gemiddelde opleidingsniveau van de respondent is 61,62 ($SD=19,33$) in de ISLED-schaal. Dit betekent dat het gemiddelde opleidingsniveau van de respondent tussen het MBO en het HBO ligt. De gemiddelde beroepsstatus van de moeder is 37,64 ($SD=18,82$) in de ISEI-schaal van het ISSP87-model. Dit betekent dat de gemiddelde beroepsstatus van de moeder tussen semi-geschoolde handarbeid en geschoolde handarbeid ligt. Het gemiddelde van vaders beroepsstatus is in dezelfde schaal hoger dan moeders beroepsstatus, namelijk 44,47 ($SD=16,95$). Het gemiddelde van vaders beroepsstatus ligt tussen leidinggevende handarbeid en overige hoofdarbeid.

3.4 Methode

Om de drie hypothesen te toetsen maken we gebruik van regressieanalyses. We schatten vier modellen. In model 0 worden de controlevariabelen moeders opleidingsniveau, vaders opleidingsniveau en leeftijd opgenomen. In model 1 wordt vaders beroepsstatus toegevoegd om te analyseren in welke mate deze van invloed is op de onderwijsuitkomsten van het kind. In model 2 wordt moeders beroepsstatus toegevoegd. Met dit model wordt hypothese 1 getoetst, namelijk of moeders beroepsstatus een positieve invloed heeft op de onderwijsuitkomsten van een individu. Als laatste wordt in model 3 de interactievariabele toegevoegd om hypothese 3 te toetsen, namelijk of de invloed van moeders beroepsstatus afhangt van vaders beroepsstatus. Hierna volgt een nieuw regressiemodel voor mannen en vrouwen apart om hypothese 2 te toetsen. We schatten zowel een model met als een model zonder de interactie tussen moeders en vaders beroepsstatus.

In de resultatensectie worden de ongestandaardiseerde effecten weergegeven. Zij geven de gemiddelde toename van de ISLED-score weer als een onafhankelijke variabele toeneemt met één waarde. Daarnaast analyseren we of de toevoeging van een bepaalde variabele voor een significant beter passend regressiemodel zorgt.

De assumpties van lineariteit, homoscedasticiteit en de normale verdeling zijn gecontroleerd en gewaarborgd. Dat was niet het geval met de assumptie van onafhankelijkheid van waarnemingen. Doordat respondenten uit hetzelfde huishouden kunnen komen, konden ze elkaar beïnvloeden in hun

Tabel 1: De beschrijvende statistieken (N=1.176)

	Minimum	Maximum	Gemiddelde /proportie	Standaard deviatie (SD)
Opleidingsniveau	16,55	94,62	61,62	19,33
Moeders beroepsstatus	17,00	82,00	37,64	18,82
Vaders beroepsstatus	17,00	82,00	44,47	16,95
Vrouw	0,00	1,00	0,55	-
Leeftijd	25,00	90,00	49,13	13,90
Moeders opleidingsniveau	16,55	94,62	39,66	18,35
Vaders opleidingsniveau	16,55	94,62	44,32	21,50

gedrag en de antwoorden die ze hebben gegeven in de vragenlijst. Binnen een huishouden kunnen beide partners deelnemen aan het panel. Zij kunnen elkaar gestimuleerd hebben om een hoger opleidingsniveau te bereiken. Om hier rekening mee te houden schatten we multiniveaumodellen, waarbij de waarnemingen ‘genest’ zijn binnen huishoudens. Deze multiniveaumodellen zijn alleen nodig als mannen en vrouwen gezamenlijk in het model zitten. Voor de toetsing van hypothese 2 schatten we OLS-regressiemodellen, aangezien hier per huishouden bijna altijd slechts één persoon tegelijk geanalyseerd wordt: de mannelijke partner (zoon in de analyses) of de vrouwelijke partner (dochter in de analyses). Er is slechts één huishouden in onze steekproef met twee mannelijke partners.

Uit een “leeg model” blijkt dat de variantie in opleidingsniveau tussen huishoudens groter is dan binnen huishoudens: 224,701 versus 150,482 ($ICC = 224,701 / (150,482 + 224,701) = 0,60$). Dit komt omdat partners elkaar beïnvloed kunnen hebben, maar hoofdzakelijk omdat ze elkaar uitgezocht hebben op basis van bijvoorbeeld opleidingsniveau of sociale achtergrond. We gebruiken *Schwarz’s Bayesian Criterion* (BIC) om te bepalen welk model het beste past bij de data. Lagere BIC-waardes staan voor een beter model.

4 Resultaten

4.1 Meervoudige regressieanalyse

In tabel 2 staan de vier modellen weergegeven met de effecten op het opleidingsniveau van een individu. We starten met het bespreken van model o waarin uitsluitend de controlevariabelen zijn opgenomen. Deze variabelen zorgen ervoor dat 38,9% van de totale variantie tussen huishoudens verklaard

wordt. De verklaarde variantie tussen personen binnen huishoudens is negatief ($159,272 > 150,482$). Dit is niet ongevoelen in multiniveau-analyse (zie Hox, 2002, p. 66) en komt in dit geval waarschijnlijk door de sterke homogamie met betrekking tot leeftijd en opleidingsniveau. Zoals verwacht heeft zowel moeders opleidingsniveau ($b = 0,196$; $t(1.176) = 5,561$; $p < 0,001$) als vaders opleidingsniveau ($b = 0,209$; $t(1.176) = 6,627$; $p < 0,001$) een positieve invloed op het opleidingsniveau van hun kind en hebben de respondenten die ouder zijn gemiddeld een lager opleidingsniveau ($b = -0,179$; $t(1.176) = -4,477$; $p < 0,001$).

Model 1 geeft de resultaten van de regressieanalyse weer waar wederom de controlevariabelen zijn opgenomen, maar ditmaal is vaders beroepsstatus toegevoegd. Door de toevoeging van vader beroepsstatus in dit model wordt tussen huishoudens 0,4% meer variantie verklaard dan in model 0 ($R^2 = 0,393$). Model 1 past minder goed bij de data dan model 0: de BIC-waarde is hoger geworden (10035,398 versus 10034,920). Dat het model niet beter wordt, is te begrijpen omdat vaders opleidingsniveau al in het regressiemodel zat. Zijn opleidingsniveau heeft namelijk invloed op zijn beroepsstatus, waardoor beroepsstatus vooral het effect van opleidingsniveau medieert. Daarnaast zijn er wel significante aanwijzingen dat vaders beroepsstatus een positief effect heeft op het opleidingsniveau van zijn kind ($b = 0,079$; $t(1.176) = 2,048$; $p = 0,041$).

Model 2 geeft de resultaten van de regressieanalyse weer waar wederom de controlevariabelen en vaders beroepsstatus zijn opgenomen, maar ditmaal is moeders beroepsstatus toegevoegd. Met deze toevoeging kan de eerste hypothese getoetst worden, namelijk of moeders beroepsstatus een positieve invloed heeft op de onderwijsuitkomsten van haar kind. Allereerst wordt door de toevoeging van moeders beroepsstatus 2,7% meer variantie verklaard tussen huishoudens in vergelijking met model 1 ($R^2 = 0,415$). Daarnaast is het model verbeterd ten opzichte van model 0 en 1 (BIC = 10030,760). Net als bij vaders beroepsstatus is de geringe toevoeging van de toenemende verklarende variantie logisch doordat moeders opleidingsniveau al in het regressiemodel zat.

Er zijn significante aanwijzingen dat moeders beroepsstatus een positief effect heeft op het opleidingsniveau van haar kind ($b = 0,133$; $t(1.176) = 3,015$; $p = (0,003/2) = 0,0015$). Dit betekent dat wanneer moeders beroepsstatus één waarde hoger is op de ISEI-schaal, het opleidingsniveau van haar kind stijgt met 0,133 op de ISLED-schaal. In dit onderzoek is er dus ondersteuning voor hypothese 1 dat naarmate de beroepsstatus van de moeder hoger is, de onderwijsuitkomsten van haar kind hoger zijn. Door de toevoeging van moeders beroepsstatus aan model 2 verdwijnt het significante effect van

Tabel 2: Multiniveaugressie van opleidingsniveau op moeders en vaders beroepsstatus (N=1.176)

	Model 0: Controlevariabelen			Model 1: Vaders beroepsstatus			Model 2: Moeders beroepsstatus			Model 3: Interactie		
	b	s.e.		b	s.e.		b	s.e.		b	s.e.	
Constante	53,321***	2,771		56,061***	3,075		58,272***	3,155		57,982***	3,175	
Moeders beroepsstatus							0,133***a	0,044		0,135***a	0,045	
Vaders beroepsstatus				0,079*	0,0038		0,030	0,042		0,028	0,043	
Moeders beroepsstatus * vaders beroepsstatus										-0,001 ^a	0,002	
Leeftijd	-0,179***	0,040		-0,184***	0,040		-0,187***	0,040		-0,183***	0,040	
Moeders opleidingsniveau	0,196***	0,036		0,186***	0,036		0,122**	0,042		0,127**	0,042	
Vaders opleidingsniveau	0,209***	0,031		0,164***	0,037		0,175***	0,037		0,179***	0,038	
Variantie tussen personen	159,272***	23,936		159,220***	23,942		161,843***	24,603		162,582***	24,642	
Variantie tussen huishoudens	137,274***	25,778		136,487***	25,766		131,504***	26,326		130,792***	26,334	
R ² tussen huishoudens	0,389			0,393			0,415			0,418		
BIC	10034,920			10035,398			10030,760			10041,083		

Noot: ***p<0,001 **p<0,01; *p<0,05.
a=eenzijdige toets.
Moeders beroepsstatus en vaders beroepsstatus zijn gecentreerd rond het gemiddelde.
Totale variantie tussen huishoudens: 224,701 en tussen personen 150,482.

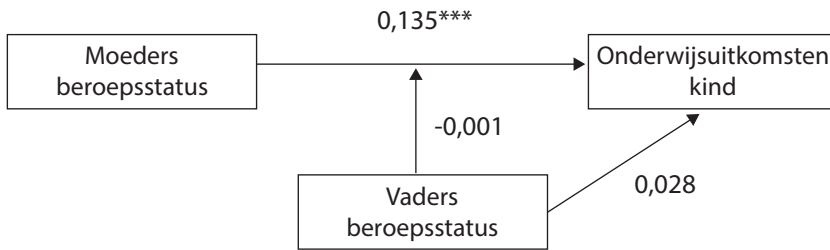
vaders beroepsstatus ($b = 0,030$; $t(1.176) = 0,709$; $p = 0,478$). Dit impliceert dat het effect van vaders beroepsstatus een schijneffect is. Vaders en moeders beroepsstatus zijn gecorreleerd, waardoor vaders beroepsstatus een invloed lijkt uit te oefenen als moeders beroepsstatus niet in het model is opgenomen. Er zijn daardoor geen aanwijzingen dat vaders beroepsstatus een positieve invloed heeft op het opleidingsniveau van zijn kind.

Om meer inzicht te krijgen in de significante regressiecoëfficiënt van moeders beroepsstatus beoordelen we de effectgrootte. Als eerste vergelijken we het voorspelde opleidingsniveau van een kind bij de minimum- en maximumwaarde van moeders beroepsstatus wanneer de andere variabelen gelijk zijn aan het gemiddelde. Zoals al eerder aangegeven is moeders beroepsstatus gecentreerd waardoor de minimumwaarde -20,64 is en de maximumwaarde 44,36. Wanneer een individu een moeder heeft met een beroepsstatus met de minimumwaarde, wat overeenkomt met agrarisch beroep, dan is de voorspelde ISLED-score 58,715, wat tussen het MBO en de HAVO ligt. Wanneer een individu een moeder heeft met een beroepsstatus met de maximumwaarde, wat overeenkomt met een hoger intellectueel of vrij beroep, dan is de voorspelde ISLED-score 67,360, wat tussen de HAVO en het VWO ligt. Dit betekent dat moeders beroepsstatus een maximaal effect kan hebben van 8,645 op de ISLED-schaal wat een verschil kan maken tussen het MBO en het VWO (als de andere variabelen gelijk zijn aan het gemiddelde). Deze range beoordelen we als relevant omdat individuen een ander toekomstperspectief krijgen door een verschil in opleidingsniveau van deze omvang. Dit heeft implicaties voor hun toekomstige beroep en de privileges die daaruit volgen, zoals inkomen en aanzien.

Als laatst beoordelen we het effect van moeders beroepsstatus door Cohen's d toe te passen. We delen de maximale effectgrootte (8,645) door de standaarddeviatie (19,327) van opleidingsniveau. Hieruit komt een Cohen's d waarde van 0,45, wat duidt op een middelgroot effect.

4.2 Interactie tussen beroepsstatus van moeder en vader

In model 3 van tabel 2 is de interactievariabele opgenomen. Met de resultaten in dit model toetsen we de derde hypothese, namelijk dat het effect van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kind zwakker wordt wanneer vaders beroepsstatus hoger is. Allereerst blijkt dat er in vergelijking met model 2 0,3% meer variantie verklaard wordt tussen huishoudens door de toevoeging van de interactievariabele aan het model ($R^2 = 0,418$). Het regressiemodel met de interactie past echter minder goed bij de data dan het model zonder interactie ($BIC = 10041,083$ versus $10030,760$). Dit impliceert dat er geen significante aanwijzingen zijn dat de invloed van

Figuur 2: De ongestandaardiseerde regressiecoëfficiënten van de verwachte verbanden van dit onderzoek uit model 3 van tabel 2, gecontroleerd voor leeftijd, moeders opleidingsniveau en vaders opleidingsniveau

moeders beroepsstatus zwakker wordt wanneer vaders beroepsstatus hoger is, zoals ook blijkt uit het zeer kleine, niet significante effect ($b = -0,001$; $t(1.176) = -0,806$; $p = (0,420/2) = 0,220$). Dit betekent dat we geen ondersteuning gevonden hebben voor hypothese 3: het effect van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kind hangt volgens ons onderzoek niet af van vaders beroepsstatus (zie figuur 2).

4.3 Verschillen tussen zonen en dochters

In dit laatste onderdeel toetsen we hypothese 2, namelijk of de positieve relatie tussen moeders beroepsstatus en opleidingsniveau van het kind sterker is voor haar dochter dan voor haar zoon. In tabel 3 staan de resultaten van de regressieanalyse met dezelfde variabelen weergegeven, waar model 1 en 2 betrekking hebben op uitsluitend mannelijke respondenten en model 3 en 4 op uitsluitend vrouwelijke respondenten.

We vergelijken model 1 en 3 met elkaar of er een verschil is in effect van moeders beroepsstatus tussen mannen en vrouwen. Moeders beroepsstatus lijkt een sterker effect te hebben op het opleidingsniveau van haar zoon ($b = 0,176$; $t(531) = 2,615$; $p = (0,009/2) = 0,0045$) dan op haar dochter ($b = 0,114$; $t(645) = 1,945$; $p = (0,052/2) = 0,026$). Om te testen of dit verschil daadwerkelijk significant is hebben we een regressieanalyse uitgevoerd voor mannen en vrouwen samen waarin we voor elke variabele een interactie met gender hebben toegevoegd, inclusief het hoofdeffect van gender. Uit deze analyse bleek dat het verschil in het effect van moeders beroepsstatus op het opleidingsniveau van haar zoon en dochter niet significant is ($b = -0,061$; $t(1.176) = -0,690$; $p = (0,490/2) = 0,245$). Dit betekent dat we geen ondersteuning vonden voor hypothese 2: de invloed van moeders beroepsstatus op het opleidingsniveau verschilt niet tussen haar zoon en dochter.

Tabel 3: Regressie van opleidingsniveau op moeders en vaders beroepsstatus voor mannen en vrouwen gescheiden

	Mannen (N=531)				Vrouwen (N=645)			
	Model 1: Meervoudige regressie		Model 2: Interactie		Model 3: Meervoudige regressie		Model 4: Interactie	
	b	s.e.	b	s.e.	b	s.e.	b	s.e.
Constante	44,974***	5,109	43,946***	5,195	66,857***	3,984	66,841***	3,997
Moeders beroepsstatus	0,176***a	0,067	0,179***a	0,067	0,114**a	0,059	0,116**a	0,059
Vaders beroepsstatus	-0,015	0,066	-0,021	0,066	0,065	0,055	0,064	0,055
Moeders beroepsstatus* vaders beroepsstatus			-0,003 ^a	0,003			-0,001 ^a	0,002
Leeftijd	-0,017	0,061	-0,006	0,062	-0,304***	0,051	-0,302***	0,052
Moeders opleidingsniveau	0,194**	0,065	0,205**	0,065	0,080	0,055	0,082	0,056
Vaders opleidingsniveau	0,239***	0,058	0,254***	0,060	0,128**	0,050	0,130**	0,050
R ²	0,259		0,261		0,207		0,207	
R ² -change			0,002				<0,001	
F	36,768***		0,847***		33,435***		27,849***	
F-change			1,178				0,143	

Noot:***p<0,001 **p<0,01,*p<0,05.
^a=eenzijdige toets.
Moeders beroepsstatus en vaders beroepsstatus zijn gecentreerd rond het gemiddelde.

Als laatst analyseren we of er mogelijk een interactie-effect is tussen moeders en vaders beroepsstatus voor uitsluitend mannen of vrouwen. Volgens de resultaten in model 2 en 4 uit tabel 3 zijn er geen significante aanwijzingen dat moeders beroepsstatus afhangt van vaders beroepsstatus voor zowel haar zoon ($b = -0,003$; $t(531) = -1,086$; $p = (0,278/2) = 0,139$) als voor haar dochter ($b = -0,001$; $t(645) = -0,378$; $p = (0,706/2) = 0,353$).

5 Conclusie en discussie

Dit onderzoek had tot doel inzicht te krijgen in welke mate moeders beroepsstatus van invloed is op de onderwijsuitkomsten van haar zonen en dochters en in welke mate deze invloed afhangt van vaders beroepsstatus. Op basis van de literatuur hadden wij drie hypothesen opgesteld.

We vonden ondersteuning voor de eerste hypothese dat moeders beroepsstatus een positieve invloed heeft op de onderwijsuitkomsten van haar kind. Deze hypothese hadden we opgesteld aan de hand van het model van Breen en Goldthorpe (1997) aangevuld met de assumptie dat genderrollen in Nederland tamelijk egalitair zijn. Dit model veronderstelt dat ouders met een hogere beroepsstatus meer zullen investeren in het onderwijs van hun kind om onder andere neerwaartse mobiliteit te voorkomen (Breen & Goldthorpe, 1997). De ondersteuning van de eerste hypothese ligt in lijn met dit model, maar ook met eerdere studies die aangetoond hebben dat moeders beroepsstatus een positieve invloed heeft op de onderwijsuitkomsten van haar kinderen (Kalmijn, 1994; Korupp, Ganzeboom, van der Lippe, 2002; Buis, 2013). De invloed van moeders beroepsstatus bleek in onze studie middelgroot. Deze effectgrootte kan het gevolg zijn van de conflicterende genderrollen in de Nederlandse samenleving. In Nederland hebben egalitaire rollen de overhand (Thijs et al., 2019), maar zijn traditionele genderrollen zeker niet verdwenen (Van den Brakel et al., 2020). Door de egalitaire genderrollen wordt van Nederlandse vrouwen verwacht te studeren en te participeren op de arbeidsmarkt (Walby, 2005). Echter wordt dit beperkt door de traditionele genderrol dat vrouwen vaak parttime werken, zodat ze werk kunnen combineren met zorg-verlenende taken voor haar kind (Wall & Arnold, 2007). Dit kan verklaren dat moeders beroepsstatus een positieve invloed heeft op de onderwijsuitkomsten van haar kind, maar dat dit effect niet heel sterk is.

Daarnaast bleek dat de mate van positieve invloed van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kind niet verschilt tussen haar zoon en dochter. Hierdoor vonden wij geen ondersteuning voor de tweede

hypothese. Dit resultaat zorgt voor een uitbreiding op onderzoeksresultaten van Van Hek, Kraaykamp en Wolbers (2015). Zij toonden met Nederlandse data aan dat dochters meer voordeel hebben van een werkende moeder dan zonen. Een dochter ziet haar werkende moeder als een voorbeeldfunctie voor haar eigen onderwijs carrière, waardoor ze beter kan gaan presteren in het onderwijs. Als uitbreiding toonde ons onderzoek dat de invloed van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van haar kind niet verschilt tussen haar zoon en dochter. Een mogelijke verklaring voor dit resultaat is dat de hulpbronnen die een beroep met een hoge status met zich meebrengt vooral universeel toepasbaar zijn voor de onderwijsprestaties van zoon en dochter. Op basis van onze resultaten en de resultaten van Van Hek, Kraaykamp en Wolbers (2015) concluderen we dat een werkende moeder voordeliger is voor de onderwijsprestaties van haar dochters dan voor haar zonen, maar dat dochters en zonen evenveel voordeel hebben wanneer de beroepsstatus van de moeder hoger is.

Een opvallend resultaat is dat de invloed van vaders beroepsstatus verdween wanneer moeders beroepsstatus werd opgenomen in het regressiemodel. Dit betekent dat in ons onderzoek vaders beroepsstatus geen invloed uitoefent op de onderwijsuitkomsten van zijn kind en dat moeders beroepsstatus eventueel relevanter geworden is dan vaders beroepsstatus. We bespreken twee mogelijke redenen waarom vaders beroepsstatus geen invloed uitoefent in ons onderzoek. Als eerste bevat de onderzoekspopulatie uitsluitend respondenten die zich in een tweeverdieners- of anderhalfverdieners huishouden bevonden toen ze 10 jaar oud waren. Het is heel waarschijnlijk dat vaders beroepsstatus wel een invloed heeft in een eenverdienershuishouden. Het aantal respondenten in het LISS panel dat geen werkende moeder had toen ze 10 jaar oud waren was groot, namelijk 3.133 van de 5.427 respondenten. In de totale populatie heeft vaders beroepsstatus daarom waarschijnlijk wel een invloed. Een tweede mogelijke reden is dat het effect van vaders beroepsstatus inderdaad verdwenen is. Meerdere onderzoeken hebben gevonden dat de invloed van sociale afkomst op onderwijs is afgenomen (Breen, Luijkx, Müller & Pollak, 2009; Marks, 2014). Dit conflicteert echter wel met de positieve invloed van moeders beroepsstatus op het opleidingsniveau van haar kind. Een mogelijke reden dat moeders beroepsstatus nog wel relevant is, zou kunnen zijn dat zij nog steeds vaker de primaire zorgverlener is voor haar kinderen (Wall & Arnold, 2007). Doordat ze meer bezig is met de opvoedende taak zou ze mogelijk meer in staat zijn om haar hulpbronnen in te zetten om invloed uit te oefenen op de opleiding van haar kind dan de vader. Ze zou met haar eigen ervaringen op de arbeidsmarkt haar kinderen tijdens de opvoeding

meer kunnen mobiliseren om beter te presenteren in het onderwijs (Van Hek, Kraaykamp & Wolbers, 2015).

Als laatst is er geen ondersteuning gevonden voor de derde hypothese, namelijk dat de invloed van moeders beroepsstatus zwakker wordt als vaders beroepsstatus hoger is. Dit betekent dat de invloed van moeders beroepsstatus niet afhangt van vaders beroepsstatus. Deze hypothese hadden we opgesteld aan de hand van het “dominantiemodel” van Erikson (1984), dat veronderstelt dat de ouder met de hoogste beroepsstatus de statuspositie van zijn of haar gezin definieert. Daardoor zou de ouder met de laagste beroepsstatus minder invloed uitoefenen op het onderwijs van zijn of haar kind. Dit resultaat kan dus betekenen dat het dominantiemodel gedateerd is: de invloed van moeders en vaders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van hun kind hangen niet af van elkaar.

Ons onderzoek kent enkele beperkingen. Als eerste zijn de data die we gebruikt hebben uit het jaar 2012. In dat jaar waren de respondenten tussen de 25 en 90 jaar oud. Dit impliceert dat hun jeugd en dus de periode waarin de ouders hun invloed uitoefenden voor velen van hen nog aanzienlijk verder terug ligt in de tijd. Hierdoor is het onzeker of onze resultaten overeenstemmen met de hedendaagse praktijk in de maatschappij. Eerder onderzoek liet zien dat de invloed van sociale afkomst op onderwijsuitkomsten is gedaald over de tijd (Breen, Luijkx, Müller & Pollak, 2009; Marks, 2014). In dat geval zou de invloed van moeders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van hun kinderen nu kleiner zijn dan vastgesteld in ons onderzoek. Ook kunnen we met deze data niets zeggen over de invloed van recente maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld de Covid-19 maatregelen, het lerarentekort en de opkomst van private scholen. Deze gebeurtenissen kunnen juist zorgen voor een toename van de invloed van sociale afkomst op onderwijsuitkomsten.

Een tweede beperking heeft betrekking op de meting van de beroepsstatus van de ouders. Tijdens de dataverzameling werd aan de respondenten gevraagd wat het beroep van de ouder was toen ze 10 jaar oud waren. Respondenten kunnen dit door hun jonge leeftijd vergeten zijn of onjuist herinneren. Daarbij zorgden de antwoordmogelijkheden dat het antwoorden van de vraag moeilijker werd doordat ze het beroep van de ouder moesten identificeren met voorbeeldberoepen. Hierdoor kan het zijn dat de respondenten een antwoord ingevuld hebben dat niet in lijn lag met de doelstelling van de antwoordopties. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat de ouder een beroep had dat onbekender of ongebruikelijker was. Dit kan geleid hebben dat respondenten niet wisten welke antwoordoptie paste bij het beroep van hun ouder waardoor ze een fout antwoord invulden.

Onbetrouwbare metingen leiden over het algemeen tot een onderschatting van de effectsterkte. Met een betere meting was er wellicht toch ook een effect van vaders beroepsstatus gevonden. Toekomstig onderzoek kan dit probleem voorkomen door ouders zelf hun beroep in te laten vullen in een survey in plaats van dit door hun kinderen te laten doen, hoewel dit weer tot andere (praktische) problemen leidt, aangezien dan twee generaties aan het onderzoek deel moeten nemen.

Onze resultaten hebben ook maatschappelijke implicaties. Dat moeders beroepsstatus een positieve invloed uitoefent op de onderwijsuitkomsten van haar kind duidt op gendergelijkheid op de arbeidsmarkt. Aan de andere kant tast de invloed van moeders beroepsstatus de meritocratische idealen van de Nederlandse samenleving aan. Mensen hebben over het algemeen de mening dat het onrechtvaardig is als kinderen door hun sociale afkomst ongelijke kansen krijgen in het onderwijs (Marshall & Swift, 1993). Moeders beroepsstatus kan deze ongelijke kansen in het onderwijs dus in stand houden. Hierdoor kan er een tegenstrijdige situatie zijn: aan de ene kant is het positief dat Nederlandse vrouwen goed participeren op de arbeidsmarkt, maar dit leidt tot nadelige gevolgen voor de onderwijsongelijkheid in Nederland.

Op basis van de uitkomsten van ons onderzoek hebben wij twee aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Als eerste zouden wij een onderzoek aanbevelen dat zowel de invloed van een werkende moeder als de invloed van haar beroepsstatus onderzoekt. Op basis van dit onderzoek kan worden vastgesteld of zowel onze als de empirische resultaten van Van Hek, Kraaykamp en Wolbers (2015), namelijk dat dochters in het onderwijs meer voordeel hebben van een werkende moeder dan zonen, gerepliceerd kunnen worden. Op deze manier kan worden uitgesloten dat deze resultaten het gevolg zijn van een verschillende onderzoeksaanpak. Van Hek, Kraaykamp en Wolbers (2015) houden immers geen rekening met de beroepsstatus van de werkende moeders en wij sluiten niet-werkende moeders uit aangezien zij geen beroepsstatus hebben.

Een tweede aanbeveling is om onderzoek te doen naar zowel eenverdieners-als tweeverdieners- en anderhalf-verdieners huishoudens. De invloed van zowel moeders als vaders beroepsstatus op de onderwijsuitkomsten van zijn of haar kind hangt mogelijk af van het type huishouden waarin de ouders leven. Dit onderzoek kan antwoord geven wat de invloed van moeders en vaders beroepsstatus is in de verschillende typen huishoudens en of de invloed van vaders beroepsstatus inderdaad beperkt is in een tweeverdieners huishouden zoals ons onderzoek laat zien.

Bijlage 1. Vergelijking van de leeftijdsverdeling tussen de steekproef en de Nederlandse populatie

Tabel 4: De omvang van leeftijdsgroepen (percentages) van de steekproef en de Nederlandse populatie, 25- tot 90-jarigen, gebaseerd op gegevens van CBS Statline (2021a)

Leeftijdsgroep	Steekproef (1.176)	Nederlandse populatie (12.492.734)
25-29	7,4	9,1
30-34	10,1	9,0
35-39	14,0	8,4
40-44	12,5	8,3
45-49	12,3	9,1
50-54	11,9	10,3
55-59	9,3	10,1
60-64	9,1	9,1
65-69	9,2	8,0
70-74	4,0	7,8
75-79	2,1	5,2
80-84	0,9	3,6
85-90	0,8	2,1
Totaal (25-90)	100	100

Bijlage 2. Vergelijking van de opleidingsverdeling tussen de steekproef en de Nederlandse populatie

Tabel 5: De omvang van opleidingsgroepen (percentages) van de steekproef en de Nederlandse populatie, gebaseerd op gegevens van CBS Statline (2021b)

Opleidingsniveau	Steekproef	Nederlandse populatie
Basisonderwijs	2,2	8,1
Vmbo-b/k, mbo-1	9,3	11,8
Vmbo-g/t, havo-, vwo-onderbouw	14,1	8,4
Mbo	25,3	28,1
Havo, vwo	10,5	8,9
Hbo-, wo-bachelor	28,6	22,0
Hbo-, wo-master, doctor	10,0	11,8

Noot: Het CBS heeft een andere opleidingsschaal dan het LISS. Respondenten die niet passen in de categorieën van het CBS hebben wij samengevoegd bij een opleidingsniveau met dezelfde ISLED-score, bijvoorbeeld de kweekschool en het conservatorium horen bij hbo-, wo-bachelor.

Literatuur

- Acker, J. (1973). Women and social stratification: A case of intellectual sexism. *American Journal of Sociology*, 78(4), 936-945.
- Ballarino, G., Meraviglia C. & Panichella N. (2021). Both parents' matter. Family-based educational inequality in Italy over the second half of the 20th century. *Research in Social Stratification and Mobility*, 73, 100597.
- Bavel, J. van, Schwartz, C.R. & Esteve, A. (2018). The reversal of the gender gap in education and its consequences for family life. *Annual Review of Sociology*, 44, 341-360.
- Becker, G.S., Hubbard, W.H. & Murphy, K.M. (2010). Explaining the worldwide boom in higher education of women. *Journal of Human Capital*, 4(3), 203-241.
- Beller, E. (2009). Bringing intergenerational social mobility research into the twenty-first century: Why mothers matter. *American Sociological Review*, 74(4), 507-528.
- Blau, P. & Duncan, O.D. (1967). *The American occupational structure*. New York, NY: Free Press.
- Boehnke, M. (2011). Gender role attitudes around the globe: Egalitarian vs. traditional views. *Asian Journal of Social Science*, 39(1), 57-74.
- Boudon, R. (1974). *Education, opportunity, and social inequality. Changing prospects in western society*. New York: John Wiley & Sons.
- Brakel, M. van den. (2020). *Emancipatiemonitor 2020: Hoe doet Nederland het ten opzichte van andere EU-landen?* Geraadpleegd op 30 maart 2022, opgehaald van: <https://digitaal.scp.nl/emancipatiemonitor2020/hoe-doet-nederland-het-ten-opzichte-van-andere-eu-landen>.
- Braun, M. & Scott, J. (2009). Changing public views of gender roles in seven nations, 1988-2002. In *The International Social Survey Programme 1984-2009* (pp. 380-399). Routledge.
- Breen, R. & Goldthorpe, J.H. (1997). Explaining educational differentials: Towards a formal rational action theory. *Rationality and Society*, 9(3), 275-305.
- Breen, R., Luijkx, R., Müller, W. & Pollak, R. (2009). Nonpersistent inequality in educational attainment: Evidence from eight European countries. *American Journal of Sociology*, 114(5), 1475-1521.
- Buis, M.L. (2013). The composition of family background: The influence of the economic and cultural resources of both parents on the offspring's educational attainment in the Netherlands between 1939 and 1991. *European Sociological Review*, 29(3), 593-602.
- Bukodi, E. & Goldthorpe, J.H. (2013). Decomposing 'social origins': The effects of parents' class, status, and education on the educational attainment of their children. *European Sociological Review*, 29(5), 1024-1039.

- CBS Statline. (2021a, november 16). *Bevolking; onderwijsniveau; geslacht, leeftijd en migratieachtergrond*. Geraadpleegd op 11 maart 2022, opgehaald van: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82275NED/table?fromstatweb>.
- CBS Statline. (2021b, augustus 20). *Bevolking; geslacht, leeftijd en burgerlijke staat, 1 januari*. Geraadpleegd op 3 juni 2022, opgehaald van: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/7461BEV/table?fromstatweb>.
- Centaaal Bureau voor de Statistiek. (2019, november 13). In een derde van beroepen op hoogste niveau is meerderheid vrouw. Geraadpleegd op 30 maart 2022, opgehaald van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/46/in-een-derde-van-beroepen-op-hoogste-niveau-is-meerderheid-vrouw>.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (z.d.). *Mannen en vrouwen*. Geraadpleegd op 11 maart 2022, opgehaald van: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82275NED/table?fromstatweb>.
- Centraal Planbureau. (2018). *Arbeidsmarktparticipatie*. Den Haag: Centraal Planbureau.
- Dronkers, J. (1993). Educational reform in the Netherlands: did it change the impact of parental occupation and education? *Sociology of Education*, 66(4) 262-277.
- Dumais, S.A. (2002). Cultural capital, gender, and school success: The role of habitus. *Sociology of Education*, 75(1) 44-68.
- Erikson, R. (1984). Social class of men, women, and families. *Sociology*, 18(4), 500-514.
- Erikson, R., Goldthorpe, J.H., Jackson, M., Yaish, M. & Cox, D.R. (2005). On class differentials in educational attainment. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 102(27), 9730-9733.
- Esping-Andersen, G. (2004). Untying the Gordian knot of social inheritance. *Research in Social Stratification*, 21, 115-138.
- Graetz, B. (1991). The class location of families: a refined classification and analysis. *Sociology*, 25(1), 101-118.
- Ganzeboom, H.B.G. (2005). On the cost of being crude: comparison of detailed and coarse occupational coding in the ISSP 1987 data. In J.H.P. Hoffmeyer-Zlotnik & J. Harkness (Eds.), *Methodological aspects in cross-national research* (pp. 241-257). Mannheim: GESIS-ZUMA. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-49161-7>
- Ganzeboom, H.B.G. (z.d.) *Appendix 2.a: Overview of the International Standard Level of Education [ISLED], ESS-R1-R4*. Geraadpleegd op 13 maart 2022, opgehaald van: http://www.harryganzeboom.nl/isled/isled_ESS1234.pdf.
- Ganzeboom, H.B.G., Graaf, P.M. de & Treiman, D.J. (1992). A standard international socio-economic index of occupational status. *Social Science Research*, 21(1), 1-56.

- Garnier, M. & Hout, M. (1976). Inequality of educational opportunity in France and the United States. *Social Science Research*, 5(3), 225-246.
- Garnsey, E. (1978). Women's work and theories of class stratification. *Sociology*, 12(2), 223-243.
- Goldthorpe, J.H. (1983). Women and class analysis: in defence of the conventional view. *Sociology*, 17(4), 465-488.
- Harris, R.J. & Firestone, J.M. (1998). Changes in predictors of gender role ideologies among women: A multivariate analysis. *Sex Roles*, 38(3), 239-252.
- Hek, M. van, Kraaykamp, G. & Wolbers, M.H. (2015). Family resources and male-female educational attainment: Sex specific trends for Dutch cohorts (1930-1984). *Research in Social Stratification and Mobility*, 40, 29-38.
- Hill, E.J., Martinson, V.K., Ferris, M. & Baker, R.Z. (2004). Beyond the mommy track: The influence of new-concept part-time work for professional women on work and family. *Journal of Family and Economic Issues*, 25(1), 121-136.
- Hook, J.L. (2006). Care in context: Men's unpaid work in 20 countries, 1965-2003. *American Sociological Review*, 71(4), 639-660.
- Hox, J. (2002). *Multilevel analysis. Techniques and applications*. Mahwah, NJ/London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Jackson, M. (Ed.). (2013). *Determined to succeed?: Performance versus choice in educational attainment*. Stanford University Press.
- Kahneman, D. & Tversky, A. (1979). Prospect theory: An analysis of decision under risk. *Econometrica*, 47, 263-291.
- Kalmijn, M. (1994). Mother's occupational status and children's schooling. *American Sociological Review*, 59(2) 257-275.
- Korupp, S.E., Ganzeboom, H.B.G. & Lippe, T. van der (2002). Do mothers matter? A comparison of models of the influence of mothers' and fathers' educational and occupational status on children's educational attainment. *Quality and Quantity*, 36(1), 17-42.
- Krais, B. (2006). Gender, sociological theory and Bourdieu's sociology of practice. *Theory, Culture & Society*, 23(6), 119-134.
- Levy, J.S. (1992). An introduction to prospect theory. *Political Psychology*, 13(2) 171-186.
- Lewis, J. (2016). *Should we worry about family change?* University of Toronto Press.
- Lippe, T. van der, Dam, M. van & Ganzeboom, H.B.G. (1995). De tweede sekse in stratificatie-onderzoek. De invloed van de moeder op de kinderen naast die van de vader. *Mens en Maatschappij*, 70(1), 41-53.
- Lucas, S.R. (2001). Effectively maintained inequality: Education transitions, track mobility, and social background effects. *American Journal of Sociology*, 106(6), 1642-1690.

- Marks, G.N. (2014). *Education, social background, and cognitive ability: The decline of the social*. Abingdon: Routledge.
- Marshall, G. & Swift, A. (1993). Social class and social justice. *British Journal of Sociology*, 44(2) 187-211.
- McDonald, G.W. (1977). Parental identification by the adolescent: A social power approach. *Journal of Marriage and the Family*, 39(2) 705-719.
- Portegijs, W. & Brakel, M. van den (2016). *Emancipation Monitor 2016*. The Hague: SCP and CBS.
- Porter, S.R. & Whitcomb, M.E. (2005). Non-response in student surveys: The role of demographics, engagement, and personality. *Research in Higher Education*, 46(2), 127-152.
- Scherpenzeel, A.C. & Das, M. (2010). "True" longitudinal and probability-based internet panels: Evidence from the Netherlands. In Das, M., P. Ester, and L. Kaczmarek (Eds.), *Social and behavioral research and the internet: Advances in applied methods and research strategies*. (pp. 77-104). Boca Raton: Taylor & Francis.
- Schröder, H. & Ganzeboom, H.B.G. (2012). The comparative measurement of level of education in the ISSP—an assessment and application of the ISLED Scale. Geraadpleegd op 18 maart 2022, opgehaald van: <http://www.harryganzeboom.nl/ISOL/ISOL2012c2-SchroederGanzeboom.pdf>
- Sociaal-Economische Raad. (2021). *Gelijke kansen in het onderwijs*. Den Haag: Sociaal-Economische Raad.
- Thijs, P., Grotenhuis, M. te, Scheepers, P. & Brink, M. van den (2019). The rise in support for gender egalitarianism in The Netherlands, 1979-2006: The roles of educational expansion, secularization, and female labor force participation. *Sex Roles*, 81(9), 594-609.
- Vries, J. de. & Ganzeboom, H.B.G. (2008). Hoe meet ik een beroep? Open en gesloten vragen naar beroep toegepast in statusverwervingsonderzoek. *Mens & Maatschappij*, 83(1) 70-95.
- Wagner, M., Kuppler, M., Rietz, C. & Kaspar, R. (2019). Non-response in surveys of very old people. *European Journal of Ageing*, 16(2), 249-258.
- Walby, S. (2005). Gender mainstreaming: Productive tensions in theory and practice. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 12(3), 321-343.
- Wall, G. & Arnold, S. (2007). How involved is involved fathering? An exploration of the contemporary culture of fatherhood. *Gender & Society*, 21(4), 508-527.
- Webber, G. & Williams, C. (2008). Mothers in "good" and "bad" part-time jobs: Different problems, same results. *Gender & Society*, 22(6), 752-777.
- World Health Organization (z.d.). *Gender and health*. Geraadpleegd op 30 maart 2022, opgehaald van: <https://www.who.int/health-topics/gender>

Over de auteurs

Maxim van Empel was tijdens het schrijven van dit artikel een sociologisch bachelor student aan Universiteit Utrecht. Hij schreef dit artikel in de vorm van een bachelor scriptie. Hij heeft zijn bacheloropleiding cum laude afgerond in de zomer van 2022.

Ineke Maas is als hoogleraar verbonden aan de Universiteit Utrecht en de Vrije Universiteit Amsterdam. Zij doet onderzoek naar trends en landenverschillen in intergenerationele mobiliteit, huwelijksmobiliteit en carrièremobiliteit. Daarnaast publiceerde zij over integratie van immigranten, onderwijsongelijkheid en sekseongelijkheid.